

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК СТАТЕЙ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПОШУКИ ТА ВІДКРИТТЯ

16-17 червня 2020 року

I частина

TIME OF ART EDUCATION

**COLLECTION OF ARTICLES VIII OF THE ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE
ART EDUCATION: SEARCH AND DISCOVERY**

Харків 2020

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Фомін В.В. доктор педагогічних наук, професор (гол. ред.)

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвєєва О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Мартинюк Т.В. – доктор мистецтвознавства, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Бурма А.В. канд.пед. наук, доцент

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Протокол № 7 від 19.11.2020р.

У збірнику подано статті VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»:.. Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»: зб. статей VIII Всеукраїнської наук. - практ. конф., (16-17 червня, 2020) / заг. ред. В.В. Фомін, Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020, Ч-І. 186 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020

УДК 378.016

Ольга Шибаєва

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди,
факультет мистецтв,
група 5-М

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В РІЗНИХ ВИДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Л.В. Беземчук

У статті обґрунтована актуальність дослідження процесу розвитку навичок критичного мислення майбутніх учителів музики в різних видах професійної діяльності, а також теоретично обґрунтувати методи розвитку навичок критичного мислення майбутніх учителів музики в умовах музично-педагогічної освіти в контексті різних видів їх професійної діяльності.

***Ключові слова** розвиток особистості, критичне мислення, майбутні вчителі музики, професійна діяльність.*

The article substantiates the relevance of the study of the process of developing critical thinking skills of future music teachers in various types of professional activities. The purpose of the article is to reveal the features of the development of critical thinking skills of future music teachers in the context of music-pedagogical education in the context of different types professional activity.

***Key words:** personality development, critical thinking, future music teachers, professional activity.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в у всіх країнах Європейського Союзу, а також у деяких інших країнах здійснено перехід системи вищої освіти на дворівневу систему підготовки. У цих умовах набуває особливого статусу процес підготовки на рівні бакалаврату вчителя музики, який передбачає актуалізацію всіх компонентів музичної та духовної культури особистості того, хто навчається. Оскільки сучасне суспільство вимагає від кожної людини «прояви пізнавальної активності: енергійності, ініціативи, волі, інтуїції, розвинених здібностей і вмінь швидко приймати рішення в нестандартних і складних життєвих ситуаціях», то кожен студент повинен

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

володіти певним запасом знань і професійною компетентністю в області музично педагогічної освіти, бути мобільним в оволодінні інноваційними педагогічними технологіями, поєднувати в собі інтелектуальний потенціал з моральною свідомістю і громадянською відповідальністю [6, с. 23].

Бакалаври, що навчаються за направленням педагогічної освіти «Музична освіта», поряд з виділеними вміннями і навичками, повинні розуміти сутність музично-педагогічного процесу, придбати такі якості, як гнучкість професійного і мислення, толерантність, вміння проводити глибокий аналіз одержуваної інформації, в зв'язку з чим особливого значення набуває розвиток критичного мислення студентів музично-педагогічної спеціальності, яке стає частиною їх професійної компетентності

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток критичного мислення стає дуже актуальним під час інтенсивних соціальних змін, коли неможливо діяти без постійного пристосування до нових політичних, економічних та інших обставин, без ефективного розв'язання проблем, значну частину яких неможливо передбачити. Саме тому очевидною є життєва необхідність критичного мислення для вітчизняної освітньої системи.

З метою визначення ступеня розробленості питання розвитку критичного мислення нами були проаналізовані праці зарубіжних та вітчизняних науковців, а саме: В. Болотова, І. Бондарука, Т. Воропай, Н. Вукіної, О. Іванова, Дж. Дьюї, Д. Кластера, О. Кочерги, А. Кроуфорда, М. Махмутова, К. Мередіта, С. Метьюз, М. Ліпмана, Р. Пауля, В. Погребенника, К. Поппера, Є. Полата, О. Пометун, С. Романова, Дж. Стіла, В. Сухомлинського, Ч. Темпла, В. Теплова, С. Терно, Г. Токмань, О. Тягло, Д. Халперн, Я. Чаплака та інших.

Критичне мислення студента, на думку Є.О. Галицьких, допомагає йому розставляти власні пріоритети в особистому, професійному та громадському житті, а також співвідносити їх з актуальними нормами. Так, за принципом відкритості Болонської системи освіти студент музикант педагогічної спеціальності повинен навчитися нести індивідуальну відповідальність за зроблений вибір, розвивати культуру діалогу в спільній музично-педагогічній

діяльності, підвищувати рівень культури індивідуальної роботи з інформацією, вміти аналізувати і робити самостійні висновки в ході професійної діяльності, прогнозувати наслідки своїх рішень і відповідати за них [3, с. 112].

У працях цих науковців з'ясовано сутність основних категорій проблеми, визначено специфіку аспекту критичного мислення та шляхи його реалізації на уроках мистецтва.

Мета статті – теоретично обґрунтувати особливості розвитку навичок критичного мислення майбутніх учителів музики в умовах музично-педагогічної освіти в контексті різних видів їх професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження Критичність розуму - це вміння людини об'єктивно оцінювати свої і чужі думки, ретельно і всебічно перевіряти всі висунуті стану та висновки. Критичне мислення допомагає людині визначити пріоритети в особистому та професійному житті. Воно передбачає прийняття індивідуальної відповідальності за зроблений вибір, підвищує рівень культури роботи з інформацією, формує вміння аналізувати і робити самостійні висновки, прогнозувати наслідки своїх рішень і відповідати за них, дозволяє розвивати культуру діалогу в спільній діяльності.

Тільки за умови розвитку критичного мислення студентів відбувається зростання якості їх навчально-професійної діяльності, що вимагає від майбутнього вчителя музики прояви самостійності, креативності, володіння навичками педагогічної взаємодії і співпраці, а також вирішення складних педагогічних завдань, в тому числі достатньою готовності до подальшого саморозвитку, самоосвіти, мотиваційному різноманітності способів досягнення цілей, професійної мобільності, є неодмінним атрибутом сучасної системи професійної освіти.

Критичне мислення в своїй основі розуміється як саморегулятивне судження, яке завершується інтерпретацією, аналізом, оцінкою і інтерактивністю, як і поясненням очевидних, концептуальних, методологічних або контекстних міркувань, на яких засновано судження. Таким чином, ідеальне критичне мислення майбутнього вчителя музики пов'язано з його допитливістю,

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

хорошою обізнаністю про музично-педагогічної діяльності, неупередженістю, гнучкістю, справедливістю в оцінці власної діяльності і діяльності школярів, чесністю при зіткненні з особистими упередженням, розсудливістю в судженнях, бажанням переглядати, прояснювати складні питання, ретельністю в пошуку результатів, які є настільки ж точними, як використані першоджерела [9, с. 8].

Відповідно до цього видозмінюється процес підготовки майбутнього вчителя музики в напрямку самого змісту та інноваційного наповнення основної освітньої програми бакалаврату з даної спеціальності.

Прийоми та методи створення позитивної атмосфери навчання та організації комунікації (Розминка, Криголам, Розігрів). Мотивація навчальної діяльності та актуалізації опорних знань учнів (вірні і невірні висловлювання, дерево передбачень). Засвоєння та формування нових знань, умінь, навичок, емоційно-цінісних орієнтацій та ставлень учнів (бортовий журнал, Асоціативний куш. Узагальнення та систематизації знань, організації рефлексії пізнавальної діяльності (логічні ланцюжки, ЗХД, морський бій).

Висновки. Аналіз зазначених програм, літератури з мистецьких предметів, авторські методики й технології розвитку критичного мислення, методичні посібники та періодичні видання. На основі аналізу зроблено висновок, що для підготовки майбутнього вчителя музики, необхідне включення в сучасний освітній процес педагогічних умов, що забезпечують не тільки формування у студентів знань і уявлень про майбутню професію, а й розвиток у майбутнього вчителя музики навичок критичного мислення в різних видах професійної діяльності, завдяки якому музично-освітній процес набуває актуального характеру.

Тільки за умови розвитку критичного мислення студентів відбувається зростання якості їх навчально-професійної діяльності, що вимагає від майбутнього вчителя музики прояви самостійності, креативності, володіння навичками педагогічної взаємодії і співпраці, а також вирішення складних педагогічних завдань, в тому числі достатньою підготовленістю до подальшого саморозвитку, самоосвіти, мотиваційному різноманітності способів

досягнення цілей, професійної мобільності, є неодмінним атрибутом сучасної системи професійної освіти. Розкриті питання, безумовно, не вичерпують всієї проблеми, подальшого дослідження потребують такі аспекти проблеми, як розробка іноваційних методик та технологій формування критичного мислення майбутнього педагога музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Белкіна О.В. Проблема формування критичного мислення в учнів початкових класів// Проблеми педагогічних технологій: Збірник наукових праць. Луцьк: Волинський Академічний Дім, 2000. Вип.1.С.50-57.3.
2. 4. Гайдамака О.В., Комаровська О.А. та ін. Мистецька освіта // Нова Українська школа: Основи стандарту освіти [За заг.ред. М.Товкач]. Версія 1.0. Львів, 2016. С.58–62
3. Гей М.І., Белкіна О.В. Здатність критично мислити це гідність вільної людини//Педагогічний пошук. 1997. №4. С.69-71.
4. Ruminski H. J.; Hanks W. E. Critical Thinking Lacks Definition and Uniform Evaluation Criteria [Electronic resource] //
5. Journalism and Mass Communication Educator. 1995. Aut. P. 4–11. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.2307/3587906>
6. Стріхар О.І. Застосування принципів інтеграції в освітньому процесі навчання музичному мистецтву / О.І. Стріхар // Україна наукова: матеріали дев'ятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. К., 2012. Ч. III. С. 57-59
7. Шапова Т. Н. Формирование исследовательской культуры будущих учителей музыки в условиях высшей школы [Электронный ресурс] // Вестник Томского государственного университета. 2011. № 345. С. 192–194.URL:https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie_issledovatel'skoy-kultury-buduschih-uchiteley-muzyki-v-usloviya

ЗМІСТ

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Ольга Кузнецова

Оксана Прокопович

Владислав Тарасов

КОНЦЕРТНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА 3

Алла Соколова

Лі Сюелю

ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА 10

Олена Бєлоєнко

МУЗИЧНО-ОБРАЗНА ДРАМАТУРГІЯ ТВОРУ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ 20

Ірина Мироненко

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ГІТАРНОГО
ВИКОНАВСТВА 25

Альона Лекарьєва

СУЧАСНИЙ ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН 29

Анастасія Найпак

АСПЕКТИ МИСЛЕННЯ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ 34

Алла Соколова

Лю Чженьянь

ПОГЛЯДИ НАУКОВЦІВ НА ПРОБЛЕМУ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ
ПОЧУТТІВ ОСОБИСТОСТІ 38

Наталія Гавришова

ПРИНЦИПИ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ ЯК ОСНОВА ПРОЕКТНОЇ
КУЛЬТУРИ 45

Ольга Шибасєва

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В РІЗНИХ ВИДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 51

Анастасія Самойленко

ПОЛІХУДОЖНЯ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА 56